

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Факультет історії, політології і міжнародних відносин  
Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей  
історичної науки

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ІСТОРІЯ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ НОВОГО І  
НОВІТНЬОГО ЧАСУ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)  
Освітня програма «Середня освіта (Історія)»  
Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)  
Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія)  
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри  
історії Центральної та Східної Європи і  
спеціальних галузей історичної науки  
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

<b>1. Загальна інформація</b>	
<b>Назва дисципліни</b>	Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу
<b>Викладач (-і)</b>	Вітенко Микола Дмитрович, к. і. н., доц.
<b>Контактний телефон викладача</b>	(0342) 59-61-46
<b>E-mail викладача</b>	<a href="mailto:mykola.vitenko@cnu.edu.ua">mykola.vitenko@cnu.edu.ua</a>
<b>Формат дисципліни</b>	Очна/заочна
<b>Обсяг дисципліни</b>	3 кредити, 90 год. ЄКТС
<b>Посилання на сайт дистанційного навчання</b>	<a href="http://www.d-learn.pu.if.ua/">http://www.d-learn.pu.if.ua/</a>
<b>Консультації</b>	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю), або ж щосередини після занять з 13.30 до 17.00 в 611 аудиторії.
<b>2. Анотація до курсу</b>	
<p>“Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу” є важливою складовою частиною загального курсу всесвітньої історії не тільки у вузі, але і в загальноосвітніх школах (10-11 класи). Хронологічно він охоплює події від Першої світової війни до сьогодення. Особливістю курсу є його багатоплановість і дискусійність теоретичних проблем, синкретичний характер розглядуваних подій та явищ, пропонованих студентам до засвоєння, порівняння процесів що відбувалися у сусідніх з українськими землями країнах, що дозволяє більш повно проаналізувати суперечності у вітчизняній історії.</p> <p>“Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу” – це дисципліна, яка вивчає політичні, соціокультурні, економічні процеси в конкретних формах і просторово-часових вимірах. Важливою особливістю курсу є те, що він зорієнтований на засвоєння і застосування студентами предметної спеціальності 014.03 – Середня освіта (історія) теоретичних знань з ранньої історії центральноєвропейського регіону, усвідомлених умінь і навичок, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти.</p>	
<b>3. Мета та цілі курсу</b>	
<p><b>Мета дисципліни</b> “Історія Центрально-Східної Європи новітнього часу” полягає в тому, щоб, спираючись на методологічні принципи історичної науки, використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформувані у студентів предметної спеціальності 014.03 – Середня освіта (Історія) знання про головні етапи та події в історії народів Центральної та Східної Європи. Розглянути основні соціальні, економічні, політичні, етно-конфесійні та культурні процеси центральноєвропейському та східноєвропейському регіонах, проаналізувати труднощі, здобутки та специфіку в процесі формування державності місцевих народів.</p>	

**Структурно-логічне місце навчальної дисципліни.**

Пререквізити (попередні ОК, які передували вивченню дисципліни “Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу”: “Історія Центрально-Східної Європи в давні часи і середньовіччя”; “Історія середніх віків”; “Історія України ХІХ – поч. ХХ ст.”; “Історія України (1914 – 1945 рр.)”, “Нова історія країн Західної Європи і Америки (ХVІ – ХІХ ст.)”.

Кореквізити (ОК, що паралельно ведуться з вивченням дисципліни “Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу”): “Історія України” (1945 – до сьогодення);

Постреквізити (наступні ОК, що використовують матеріали дисципліни “Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу”): “Історія країн Західної Європи і Америки (ХХ – поч. ХХІ ст.)”; “Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи”, “Виробнича педагогічна практика в закладах загальної середньої освіти”.

**4. Результати навчання (компетентності)*****Інтегральна компетентність.***

**ІК.** Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії в основній (базовій) школі і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

***Загальні компетентності (ЗК).***

**ЗК1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях.

**ЗК2.** Знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності.

**ЗК10.** Здатність поважати мультикультурність і різноманітність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

***Фахові компетентності (ФК)***

**ФК 1.** Здатність перенести системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти, у професійну діяльність.

***Компетентності предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (історія)(ПК)***

**ПК 1.** Здатність володіти змістом та методологією фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін.

**ПК 2.** Знання сучасних наукових досліджень з історії України та всесвітньої історії.

**ПК 3.** Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом історичної науки, орієнтуватися в науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

**ПК 5.** Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, володіти базовими знаннями

української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

**ПК 6.** Здатність здійснювати критичний аналіз різних джерел інформації та наукового пізнання, використовувати їх у професійній діяльності.

**ПК 7.** Знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з історії України, всесвітньої історії, методики навчання історії.

**Програмні результати навчання. Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей.**

**РН 1.** Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

**РН 3.** Називати і аналізувати методи ціле покладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

**РН 4.** Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

**РН 5.** Вибирати відповідні форми і методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

**РН 6.** Називати і пояснювати принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії боулінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

**РН 7.** Демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

**РН 8.** Генерувати обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

**РН 11.** Виявляти навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

**РН 12.** Аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

**РН 13.** Демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та

громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

**Програмні результати навчання (ПРН).**

**ПРН 1.** Демонструвати знання змісту фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін, необхідними для роботи в закладах загальної середньої освіти; пояснювати і характеризувати історичні процеси і події у їх порівнянні і взаємозв'язку.

**ПРН 2.** Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних історичних дисциплін та імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

**ПРН 3.** Орієнтуватися в історичному часі, застосовуючи періодизацію, характеризувати суспільні явища в розвитку, вільно оперувати термінологією з фахових предметів.

**ПРН 4.** Демонструвати інтегроване мислення, пояснювати цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки.

**ПРН 5.** Використовувати краєзнавчу складову курсу історії для активізації пізнавальної діяльності учнів; організовувати позакласну гурткову роботу, музейну, пам'ятко-охоронну, народознавчу роботу, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини України та світу з навчальною, науковою і просвітницькою метою.

**ПРН 6.** Працювати з джерелами інформації, вміти їх аналізувати, синтезувати, порівнювати та інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань.

**ПРН 7.** Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії і суспільствознавства за допомогою сучасних інноваційних технологій, вміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.

**ПРН 8.** Володіти здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.

**ПРН 9.** Цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

**ПРН 10.** Усвідомлювати призначення професійної діяльності вчителя історії і стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

## 5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин д.ф.з.о./з.ф.з.о.
-------------	---

Лекції		30/10	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		30/10	
самостійна робота		30/70	
<b>Ознаки курсу</b>			
Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6-ий	014.03 “Середня освіта (історія)”	3	Нормативний
Тематика курсу			
Назва теми	Кількість годин		
	Лекції д.ф.з.о./ з.ф.з.о	Семінарські заняття д.ф.з.о./ з.ф.з.о	Самостійна робота д.ф.з.о./ з.ф.з.о
Тема № 1. Народи Центрально-Східної Європи на початку ХІХ ст.: виклики та перспективи розвитку	2/2	2/0	2/5
Тема № 2. Польське національне відродження у ХІХ ст.	2/2	2/0	2/5
Тема № 3. Чеське та словацьке національне відродження у ХІХ ст.	2/0	2/2	2/5
Тема № 4. Національне відродження південнослов'янських народів у ХІХ ст.	2/0	2/0	2/5
Тема № 5. Угорські землі у складі імперії Габсбургів.	2/2	2/0	2/5
Тема № 6. Румунські землі у ХІХ ст.	2/0	2/0	2/5
Тема № 7. Перша світова війна і трагедія народів Центрально-Східної Європи.	2/2	2/0	2/5
Тема № 8. Внутрішня і зовнішня політика Польщі у 1918 – 1939 рр.	2/0	2/2	2/5
Тема № 9. Чехословацька республіка у 1918 – 1938 рр.	2/0	2/0	2/5
Тема № 10. Королівство СХС і Югославія у 1918 – 1940 рр.	2/0	2/2	2/5
Тема № 11. Болгарія у міжвоєнний період	2/0	2/0	2/5

Тема № 12. Друга світова війна у Центрально-Східній Європі	2/2	2/0	2/5
Тема № 13. Правління режимів «народної демократії» у країнах Центрально-Східної Європи у 1945 – 1991 рр.	2/0	2/2	2/5
Тема № 14. Політичні та соціально-економічні перетворення у Центрально-Східній Європі у 1991 – 2004 рр.	2/0	2/2	2/5
Тема № 15. Центрально-Східна Європа та нові виклики	2/0	0/0	2/0
Контрольна робота	–	2/0	-
<b>Разом за семестр</b>	<b>30/10</b>	<b>30/10</b>	<b>30/70</b>

### 6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Відповідно «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» <a href="https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf">https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</a> та «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <a href="https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf">https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf</a> знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки. Поточний контроль з дисципліни відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на семінарських заняттях; написання двох контрольних робіт, в т.ч. у формі тестування на платформі дистанційного навчання <a href="http://www.d-learn.pnu.edu.ua/">http://www.d-learn.pnu.edu.ua/</a>; підготовки і захисту індивідуального завдання; з урахуванням контролю самостійної роботи. Результати поточного контролю враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни. Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у</p>
--	--

національну шкалу та шкалу ЄКТС за схемою				
Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	
90-100	відмінно	5	A	
80-89	добре	4	B	
70-79			C	
60-69	задовільно	3	D	
50-59			E	
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)			
1-25	незадовільно			

**Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:**

Загальна оцінка, яка максимально становить 100 балів, виводиться на основі суми балів, отриманих за всі види контролю знань. Структура розподілу балів в межах аудиторно-самостійної роботи: 1) 30 балів – перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять шляхом оцінювання усних відповідей та коротких письмових / тестових робіт; 2) 10 балів – контроль засвоєння знань та навичок шляхом написання здобувачами освіти двох контрольних робіт (у розгорнутій та/або тестовій формі); 3) 10 балів – підготовка і захист індивідуального завдання; 4) 50 балів – виконання підсумкової екзаменаційної контрольної роботи.

Семестровий контроль у формі екзамену виставляється на основі результатів роботи студента впродовж усього семестру, підсумкова кількість балів з дисципліни складає максимум 50, за роботу під час екзамену максимально студент може набрати 50 балів

Семінарські заняття	<p>Оцінювання знань на семінарських заняттях здійснюється за 100-бальною шкалою (підсумковий максимум 30 балів). Передбачається обговорення проблемних питань на задану тематику, участь в дискусії, виступи (в т.ч. презентації) за темами семінарських занять.</p> <p>На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання:</p> <p><b>«Відмінно» А (90-100 балів)</b> – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні</p>
---------------------	---

положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті знання при аналізі практичного матеріалу, володіє понятійним апаратом, відмінно орієнтується в історичній хронології, володіє просторовою компетенцією, вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Повною мірою володіє історичним критичним мисленням, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

**«Добре» В (80-89 балів)** – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу, знає історичну термінологію, добре орієнтується в історичній хронології, володіє просторовою компетенцією, вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Достатньо володіє історичним критичним мисленням, однак орбить окремі помилки; буде аргументацію на основі декількох доказів;

**«Добре» С (70-79 балів)** – здобувач освіти достатньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) самостійно оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції історії Центральної та Східної Європи, буде аргументацію на основі 2-3 доказів. Вміє організувати пошук, аналіз та інтерпретацію історичних джерел, може порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб, визначати роль людського фактора в історії, однак не може розкрити внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб. Загалом має добрі знання програмного матеріалу, але є певні прогалини, має добрі уміння і навички, однак відповідь містить помилки.

**«Задовільно» D (60-69 балів)** – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в

першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань. Відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) посередньо оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції давньої і середньовічної історії України. Виявляє знання основного матеріалу, проте є суттєві недоліки, має задовільні уміння і навички; відповідь не чітка і спрощена, у письмовій роботі є багато помилок. Посередньо знає історичну термінологію і слабо володіє понятійним апаратом, задовільно орієнтується в історичній хронології, недостатньо володіє просторовою компетенцією; не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал.

**«Задовільно» Е (50-59 балів)** – здобувач має значні прогалини у знаннях, допускає багато помилок, уміння і навички на низькому рівні; не здатен (на) використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь спрощена, у письмовій роботі є суттєві помилки. Знає на низькому рівні історичну термінологію і слабо володіє понятійним апаратом, на низькому рівні орієнтується в історичній хронології, поверхово володіє просторовою компетенцією; не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом на елементарному рівні. Може поверхово оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції. Не може переконливо аргументувати. Знає історичну персоналістику на елементарному рівні. Не має системних знань.

**«Незадовільно» – Незадовільно FХ (26-49)** – у здобувача елементарні знання фактичного матеріалу (до 50%), відсутні уміння і навички, відповідь не змістовна, у письмовій роботі є суттєві помилки. Студент використовує виключно інформацію із підручника, довідника. Практично не знає історичну термінологію (до 50%), незадовільно орієнтується в історичній хронології (до 50%), не

	<p>володіє просторовою компетенцією; не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Не здатен (на) оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції з предмету. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація, самооцінка і оцінка інших. Знає історичну персоналістику на рівні переліку історичних постатей. Не завжди дотримується етики професійної взаємодії.</p> <p><b>Незадовільно F (1-25)</b> здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Пропущене заняття або негативну оцінку, отриману на семінарському занятті, здобувач освіти зобов'язаний(-на) «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем згідно встановленого графіку навчання. При цьому може виставлятися оцінка, а попередня не впливатиме на середній бал здобувача освіти.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни.</p> <p><b>Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання:</b></p> <p><b>90–100 балів — Відмінно (А)</b> Відповідь детально структурована, обов'язково містить вступ, основну частину та висновок. Студент повноцінно розкриває історичний процес у межах питання, демонструє глибоке знання значної кількості конкретних фактів, дат, подій та постатей. На високому рівні володіє історичною хронологією, географією, термінами та поняттями. Робить ґрунтовні узагальнення, розуміє ширший контекст подій, усвідомлює їхню роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми.</p> <p><b>80–89 балів — Дуже добре (В)</b> Відповідь структурована, містить або вступ, або висновок. Студент розкриває історичний процес із певними пробілами та розривами. Демонструє знання</p>

значної кількості фактів, дат, подій та постатей, проте допускає окремі помилки. Володіє історичною хронологією, географією, термінами та поняттями. Робить фрагментарні узагальнення, загалом усвідомлює роль і значення конкретних подій.

**70–79 балів — Добре (C)** Відповідь має структуру, але з помітними логічними розривами у викладі історичного процесу. Містить або вступ, або висновок (часто формально). Кількість наведених фактів та дат є значною, проте помилки стають частішими. Студент володіє базовою хронологією та термінологією, але узагальнення мають поверхневий або суто описовий характер.

**60–69 балів — Задовільно (D)** Відповідь структурована переважно в рамках основної частини, без чітко вираженого вступу чи висновку. Історичний процес розкривається зі значними пробілами та розривами. Студент демонструє знання найбільш важливих фактів, дат та постатей, але припускається значних помилок. Володіння хронологією та термінами перебуває на задовільному рівні. Узагальнення практично відсутні.

**50–59 балів — Задовільно (E)** Відповідь структурована лише частково, вступ та висновок відсутні. Студент розкриває лише окремі елементи історичного процесу з великими лакунами. Знання фактів обмежене лише ключовими подіями, присутні значні помилки в датах та іменах. На задовільному рівні володіє лише базовою термінологією; узагальнення у відповіді відсутні або дуже фрагментарні.

**26–49 балів — Незадовільно (FX)** Відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні. Здобувач демонструє лише знання окремих історичних фактів, дат, подій чи постатей або допускає значні (грубі) помилки. Не володіє історичною хронологією, географією, термінами та поняттями. Будь-які аналітичні висновки чи узагальнення відсутні.

**1–25 балів — Незадовільно (F)** Відповідь вважається незадовільною. Вона максимально коротка (складається лише з 1–2 речень). Містить лише загальну інформацію про історичний період («тоді були зміни», «це часи війни») або поодинокі

	конкретні факти, які не створюють цілісної картини.
Вимоги і критерії оцінювання самостійної (індивідуальної) роботи	<p>При виконанні індивідуального завдання здобувач освіти повинен продемонструвати вміння роботи з історичними джерелами та історичною літературою. Суть завдання полягає у вмінні підібрати щодо однієї з пропонованих тем інформацію з історичних джерел і влучні коментарі до цієї інформації з історичних праць. Для виконання такого типу завдання здобувач освіти має скласти список джерел й бібліографічний опис історичної літератури. Відповідно попередньо продуманого розгорнутого тезисного плану роботи треба викласти інформацію джерел і відповідні їм коментарі істориків таким чином, аби розповідь “мовою джерел” логічно доповнювалась оцінкою подій і явищ, про які йде мова у джерелі, коментарями істориків – авторів опрацьованих здобувачем освіти праць і власними коментарями. Обов’язковими в роботі є поклики на використані джерела й літературу. Структура і обсяг завдання виглядає в залежності від поставленого завдання. Кожна робота має містити такі структурні одиниці: титульна сторінка; зміст; основна частина роботи; висновки; список використаних джерел й літератури.</p> <p>Індивідуальне завдання оцінюється у стобальній системі: «відмінно» А (90–100 б.), «добре» В (80–89 б.), «добре» С (70–79 б.), «задовільно» D (60–69 б.), «задовільно» Е (50–59 б.).</p> <p>У кінцевому підсумку, «вага» підсумкової оцінки індивідуального завдання в електронному журналі АСУ:КНУВС визначена на рівні 10 балів.</p> <p><b>Критерії оцінювання індивідуального завдання:</b>  <b>Оцінка «відмінно» А (90–100 б.)</b> ставиться за роботу, яка має творчий, самостійний характер. Складено якісний розгорнутий план. Використано репрезентативну кількість джерел та сучасну наукову літературу. Продемонстровано майстерне поєднання цитат із джерел («мова джерела») з глибоким аналізом істориків та обґрунтованими власними коментарями. Встановлено причинно-наслідкові зв'язки. Оформлення (поклики, бібліографія) правильне.  <b>Оцінка «добре» В (80–89 б.)</b> ставиться за роботу, в якій тема розкрита повно, але аналіз джерел</p>

	<p>подекуди поступається описовості. План логічний. Використано 5 і більше наукових праць. Влучні коментарі істориків присутні, проте власна інтерпретація студента менш виразна. Є незначні похибки в оформленні покликів або бібліографічного опису.</p> <p><b>Оцінка «добре» С (70–79 б.)</b> Тема розкрита загалом правильно, але присутні неточності у викладі фактів. Джерельна база нараховує 4–5 джерел/праць. Структура «джерело – коментар» витримана, але зв'язок між ними не завжди логічно бездоганний. Допускаються окремі помилки в бібліографічному описі.</p> <p><b>Оцінка «задовільно» D (60–69 б.)</b>. Обсяг роботи є мінімально допустимим. Тема розкрита поверхово, план занадто простий. Джерельна база: менше 4-х наукових джерел. Переважає просте цитування джерел без належної критичної оцінки чи порівняння різних точок зору. Багато технічних помилок в оформленні.</p> <p><b>Оцінка «задовільно» E (50–59 б.)</b>. Здобувач володіє лише частиною фактичного матеріалу. Порушена логіка викладу згідно з планом. Використано лише 2–3 джерела. Відсутня інтегрованість «мови джерела» з науковими коментарями (вони існують окремо). Поклики на літературу оформлені невірно або частково відсутні.</p> <p><b>Оцінка «незадовільно» FX-F (0-49 б.)</b> Тема не розкрита або наявні ознаки плагіату. Список джерел містить менше 2 позицій або відсутній зовсім. Робота не має належної структури (відсутні висновки, зміст чи титульна сторінка). Наукова термінологія не використовується.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 26 балів.
Підсумковий контроль	Семестровий контроль у формі екзамену проводиться у формі письмової екзаменаційної аудиторної роботи Екзаменаційний білет складається із 5 завдань: 2 теоретичних, 1 на знання історичних документів, 1 на знання термінів та 1 на знання хронології. Максимальна кількість балів, яку

	<p>можна здобути на екзамені 50. На екзамен виносяться всі питання програмових вимог з нормативного курсу історії Центрально-Східної Європи в новий і новітній час.</p> <p>В окремих випадках (розпорядження ректорату, Вченої ради університету, талони 2 та 3) екзамен може проводитися у формі тестування. Максимальна кількість балів, яку можна здобути на екзамені в такому випадку – 50.</p>
--	---

### 7. Політика курсу

**Академічна доброчесність:** Навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і здобувач освіти, дотримуються: [Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#); [Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#); [Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#); [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#).

У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Під час занять забороняється користування мобільним телефоном.

Студенти, **котрі навчаються за індивідуальним графіком**, опрацьовують матеріал самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn та виконанням завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

**Відвідування занять** обов'язкове. У випадку пропуску відпрацьовується тема пропущеного заняття. Як правило, «відпрацювання» проходить в усній формі (в окремих випадках, коли є поважні причини, – онлайн) або шляхом вирішення тестових завдань на сайті дистанційного навчання.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується документом: [Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти](#). У разі отримання незадовільної оцінки з навчальної дисципліни за талоном №3 або не допуску до екзаменів внаслідок невиконання навчального плану, студент має право на повторне вивчення курсу, що регулюється [Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) Лекції, тестові завдання, завдання для самостійної роботи, а також додаткові

ресурси для засвоєння змісту курсу є доступними на сайті дистанційного навчання.

**Неформальна освіта:** Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)

## 8. Рекомендована література

### Основна

1. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ: Критика, 2004. 462 с.  
[https://shron1.chtyvo.org.ua/Vandych\\_Potr/Tsina\\_svobody\\_Istoriia\\_Tsentralno-Skhidnoi\\_Yevropy\\_vid\\_Serednovichchia\\_do\\_sohodennia.pdf?](https://shron1.chtyvo.org.ua/Vandych_Potr/Tsina_svobody_Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy_vid_Serednovichchia_do_sohodennia.pdf?)
2. Дворнік Френсіс. Слов'яни в Європейській історії та цивілізації/ Пер. з англ. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. 512 с.  
[https://chtyvo.org.ua/authors/Dvornik\\_Frensis/Sloviiany\\_v\\_ievropeiskii\\_istorii\\_ta\\_tsyvilizatsii/](https://chtyvo.org.ua/authors/Dvornik_Frensis/Sloviiany_v_ievropeiskii_istorii_ta_tsyvilizatsii/)
3. Дейвіс Н. Європа. Історія. Київ, 2001.  
[https://chtyvo.org.ua/authors/Deivis\\_Norman/Yevropa\\_Istoriia/](https://chtyvo.org.ua/authors/Deivis_Norman/Yevropa_Istoriia/)
4. Десятничук І. Історія Центральної та Східної Європи від найдавніших часів до початку ХХ століття: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2025. 288 с.
5. Десятничук І. О. Історія південних і західних слов'ян від найдавніших часів до кінця ХVІІІ століття. Навчальний посібник. Київ : Кодор, 2018. 156 с.
6. Епплблом Енн. Залізна завіса. Приборкання Східної Європи. 1944-1956 / Пер. з англ. І. Гарніка. Київ: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2017. 623 с.
7. Єлавіч Б. Історія Балкан ХVІІІ і ХІХ століття. Київ: Свенас, 2003. 512 с.  
[https://chtyvo.org.ua/authors/Yelavich\\_Barbara/Istoriia\\_Balkan\\_XVIII-XIX\\_stolittia.pdf](https://chtyvo.org.ua/authors/Yelavich_Barbara/Istoriia_Balkan_XVIII-XIX_stolittia.pdf)
8. Єлавіч Б. Історія Балкан. ХХ століття Пер. з англ. Р. А. Семків. Київ: Свенас, 2004. 600 с.  
[https://shron1.chtyvo.org.ua/Yelavich\\_Barbara/Istoriia\\_Balkan\\_XX\\_stolittia\\_Tom\\_2.pdf?](https://shron1.chtyvo.org.ua/Yelavich_Barbara/Istoriia_Balkan_XX_stolittia_Tom_2.pdf?)
9. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.  
[https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko\\_Yurii/Narysy\\_istorii\\_Chekhii.pdf?](https://shron1.chtyvo.org.ua/Zinko_Yurii/Narysy_istorii_Chekhii.pdf?)
10. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. проф. Леоніда Зашкільняка. Львів, 2001. С. 7–23.  
[https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak\\_Leonid/Istoriia\\_Tsentralno-Skhidnoi\\_Yevropy/](https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Tsentralno-Skhidnoi_Yevropy/)
11. Кріль М. М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): Навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 284 с.

1. Кріль М. Історія Словаччини. Львів, 2006. 264 с. [https://shron1.chtyvo.org.ua/Kril\\_Mykhailo/Istoriia\\_Slovachchyny.pdf?](https://shron1.chtyvo.org.ua/Kril_Mykhailo/Istoriia_Slovachchyny.pdf?)
12. Крикун М., Зашкільняк Л. Історія Польщі. Львів, 2002. С. 5 – 36. [https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak\\_Leonid/Istoriia\\_Polschi\\_Vid\\_naidavnish\\_ykh\\_chasiv\\_do\\_nashykh\\_dniv.pdf?](https://shron1.chtyvo.org.ua/Zashkilniak_Leonid/Istoriia_Polschi_Vid_naidavnish_ykh_chasiv_do_nashykh_dniv.pdf?)
13. Польща – нарис історії / за ред.: Влодзімежа Менджецького та Єжи Брацісевича; пер. з пол. Івана Сварника. Варшава: Вид-во Ін-т нац. пам'яті, 2015. 365 с. [https://chtyvo.org.ua/authors/Mendzhetskyi\\_Vlodzimiezh/Polscha\\_-\\_narys\\_istorii/](https://chtyvo.org.ua/authors/Mendzhetskyi_Vlodzimiezh/Polscha_-_narys_istorii/)
14. Чорній В. Історія Болгарії. Львів, 2007. 463 с.
15. Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
16. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Київ, 1997.
17. Яровий Я. І. Новітня історія Центральноєвропейських та балканських країн. ХХ століття. Київ, 2005.

#### Додаткова

1. Вітенко М. Д. Історія Центрально-Східної Європи нового і новітнього часу. Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання, які навчаються за спеціальністю 014.03 “Середня освіта (історія)”. Івано-Франківськ, 2025. 113 с. <https://kis.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/79/2025/03/metodychka-vitenko-istoriia-tssie-novoho-i-novitnoho-chasu-2025.pdf>
2. Вітенко М. Боротьба за сервітутні права в контексті польсько-українських взаємин у Галичині (кін. ХІХ–поч. ХХ ст.). Вісн. Прикарпат. ун-ту. Сер. Історія. № 9. 2005. С. 128 – 138.
3. Вітенко М. Д. Польсько-українські відносини в Галичині і селянський страйк 1902 р. // Галичина. 2014. Ч. 25-26.
4. Вітенко М. Д. Польсько-українські відносини у Галичині: соціально-економічний аспект (остання третина ХІХ – початок ХХ ст.). Івано-Франківськ, 2006. 228 с. [https://shron1.chtyvo.org.ua/Vitenko\\_Mykola/Polsko-ukrainski\\_vidnosyny\\_u\\_Halychyni\\_sotsialno-ekonomichnyi\\_aspekt\\_ostannia\\_tretyna\\_KhIKh\\_-\\_pochat.pdf?](https://shron1.chtyvo.org.ua/Vitenko_Mykola/Polsko-ukrainski_vidnosyny_u_Halychyni_sotsialno-ekonomichnyi_aspekt_ostannia_tretyna_KhIKh_-_pochat.pdf?)
5. Вітенко М. Соціально-економічне становище Галичини в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст. Вісник Прикарпатського університету. Історія. 2012. Вип. 22. С. 82 – 92. [https://shron1.chtyvo.org.ua/Vitenko\\_Mykola/Sotsialno-ekonomichne\\_stanovysche\\_Halychyny\\_v\\_ostannii\\_tretyni\\_KhIKh\\_na\\_pochatku\\_KhKh\\_st.pdf?](https://shron1.chtyvo.org.ua/Vitenko_Mykola/Sotsialno-ekonomichne_stanovysche_Halychyny_v_ostannii_tretyni_KhIKh_na_pochatku_KhKh_st.pdf?)
6. Вітенко, М. Д., Дебенко, В. З., & Кобильник, Р. В. (2025). Соціально-економічний аспект польсько-українських відносин у Галичині (1867 – 1918 рр.) в українській історіографії. *Вісник гуманітарних наук*, (13). <https://doi.org/10.5281/zenodo.17866529>
7. Вітенко, М. Д., Дебенко, В. З., & Кобильник, Р. В. (2026). Національна структура і розвиток великого землеволодіння в Східній Галичині у 1867 – 1914 рр. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 29(1). 12-36.

<https://grani.org.ua/index.php/journal/issue/archive>

8. Вітенко М. Д. Взаємини між українськими громадами та польськими поміщицькими дворами // Україна Соборна. Збірник наукових праць. К., 2006. Вип.4. Т. 2. С. 151 – 156.
9. Вітенко М.Д. Польсько-українські відносини у Галичині у науковій та освітній галузях (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) // Проблеми інтеграції науково-освітнього, інтелектуального потенціалу в державотворчому процесі. Тернопіль, 2006. Вип. 4. С. 122 – 126.
10. Вітенко М. Д. Польська молодь Галичини у 1848 р. – на початку ХХ ст. // Українські січові стрільці – лицарі рідного краю. Коломия: Вік, 2007. С. 34 – 41.
11. Вітенко М. Д. Соціально-економічний аспект польсько-українських відносин у Галичині в 1867 – 1914 рр. та ідея незалежності України // Галичина. 2008. № 14. С. 135 – 140.
12. Вітенко М. Д. Українська національна ідея у Галичині в контексті польсько-української боротьби за виборчу реформу 1900 – 1914 рр. // Галичина. 2009. № 15–16. С. 37 – 47 (У співавт.).
13. Вітенко М. Польсько-українські стосунки в Галичині під час парцеляції поміщицьких маєтків 1867 – 1914 рр. // Схід. Аналітично-інформаційний журнал. Донецьк, 2011. № 3 (110). С. 83 – 89.
14. Вітенко М. Д. Конкуренція між польськими та українськими споживчо-кооперативними і кредитними організаціями Галичини у 1867 – 1914 рр. // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. Спецвипуск. К.: ВІР УАН, 2011. Спецвипуск. С. 106 – 116.
15. Вітенко М. Соціально-економічний аспект польсько-українських взаємин в Галичині (1902 – 1914 рр.) / Микола Вітенко // *Od Ugody Nadziackiej do Unii Europejskiej. T. 2. Rezet czy kontynuacja.* Pod. red. P. Fedorczaка і J. Makara. Rzeszów: Wyd-wo «Drukarnia Uniwersytetu Rzeszowskiego», 2012. S. 17 – 25.
16. Вітенко М. Етно-конфесійний склад населення Галичини в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст. // Галичина. Всеукраїнський науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ, 2012. № 20-21. С. 127 – 136.
17. Вітенко, М. Д., Дебенко, В. З., & Кобильник, Р. В. (2026). Розвиток тваринництва у Східній Галичині у 1867 – 1914 рр. *Актуальні питання у сучасній науці*, 1(43). 612-621. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-1\(43\)-612-621](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-1(43)-612-621)
18. Стефанюк, Г. В., Маліков, В. В., & Вітенко, М. Д. (2026). Використання цифрових архівів у дослідженнях і викладанні історії. *Вісник гуманітарних наук*, (15). <https://doi.org/10.5281/zenodo.18329072>
19. Стрільюк, О. Б., Вітенко, М. Д., & Добрунова, Л. Е. (2026). Трансформація історичної освіти під впливом штучного інтелекту. *Вісник гуманітарних наук*, (15). <https://doi.org/10.5281/zenodo.18219830>
20. Monolatif I., Witenko M. Sąsiedzi nieznani. Wspólnoty etniczne Galicji Wschodniej w polityce Gabsburgów. Iwano-Frankiowsk, 2007. 148 s.
21. Ђирковић, Сима. Историја српског народа (6 књига). Београд 1981 – 1983.

[https://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0\\_%D1%81%D1%80%D0%BF%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B3\\_%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B0\\_\(%D0%BA%D1%9A%D0%B8%D0%B3%D0%B0\)](https://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0_%D1%81%D1%80%D0%BF%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B3_%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B0_(%D0%BA%D1%9A%D0%B8%D0%B3%D0%B0))

22. Чирковић, Сима. Срби међу европским народима. Б., 2009.

[https://inslav.ru/sites/default/files/editions/2009\\_chirkovich\\_istorija\\_serbov.djvu](https://inslav.ru/sites/default/files/editions/2009_chirkovich_istorija_serbov.djvu)

23. Pavlicevic Dragutin. Kratka politicka i kulturna povijest Hrvatske. Zagreb: Hrvatski informativni centar, 1998.

<https://web.archive.org/web/20040630065858/http://www.hic.hr/books/pavlicev/>

#### Інформаційні ресурси:

1. Болгарська цифрова бібліотека <https://zamunda.net/>

2. Національна бібліотека Болгарії <https://www.nationallibrary.bg/> (<https://www.nationallibrary.bg/www/%D0%B4%D0%B8%D0%B3%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D0%B8%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0/>)

Матеріали про Болгарське відродження XIX століття, документи Другої світової війни.

3. Національна цифрова бібліотека Чехії <https://kramerius.nkp.cz/> (пропонує безкоштовний доступ до оцифрованих книг, періодичних видань, документів і карт із чеської історії XIX–XX століть, хрестоматії з історії Чехії, документи про Празьку весну 1968 року, архіви Першої Чехословацької Республіки)

4. Портал Національної та університетської бібліотеки Словенії з оцифрованими книгами, журналами та архівами <https://www.dlib.si/> Документи про боротьбу за незалежність Словенії 1991 року, хрестоматії з історії XX століття.

5. Румунська торент-спільнота <https://filelist.io/> можна знайти румунські книги про історію Бессарабії, Другу світову війну чи революцію 1989 року.

6. Угорська електронна бібліотека Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) <https://mek.oszk.hu/hu/> Один із найбільших угорських ресурсів, створений Національною бібліотекою імені Сечені. Містить тисячі оцифрованих книг, зокрема історичні хрестоматії, документи та літературу. Матеріали про Угорську революцію 1848–1849 років, Тріанонський договір 1920 року, історію Угорщини в складі Австро-Угорщини.

7. Угорська торрент-спільнота <https://torrent-empire.me/> велика база книг і медіа. Можна знайти угорські книги про революцію 1956 року чи історію Трансильванії.

8. Угорський Цифровий науковий архів Digitális Tudománytár (DTT) <https://adt.arcanum.com/hu/> Платформа Угорської академії наук із доступом до наукових праць, історичних документів і журналів. Дослідження про угорське середньовіччя, архіви XX століття.

9. Цифрова бібліотека Македонії <http://www.nubsk.edu.mk/> Матеріали про Іллінденське повстання 1903 року, історія Македонії в складі Югославії.

10. Цифрова бібліотека Національної бібліотеки Молдови <http://moldavica.bnrm.md/> Матеріали про Бессарабію в складі Російської імперії, документи про незалежність 1991 року. Архіви про Молдовське

князівство, історію Придністров'я.

11. **Цифрова бібліотека Національної бібліотеки Польщі** <https://polona.pl/>  
Одна з найбільших цифрових бібліотек у Європі, що пропонує доступ до історичних книг, документів і карт. Хрестоматії з історії Польщі XIX століття, документи про Польське повстання 1863 року, архіви “Солідарності”.

12. **Цифрова бібліотека Національної бібліотеки Румунії** Biblioteca Digitală a Bibliotecii Naționale a României <https://bibnat.ro/biblioteca-digitala-nationala/>  
Документи про об'єднання Румунії 1918 року, хрестоматії з історії Трансильванії, архіви комуністичного періоду.

13. **Цифрова бібліотека Національної бібліотеки Сербії** <https://nb.rs/>  
містить тисячі оцифрованих книг, періодичних видань і документів, хрестоматії з історії Сербії, документи про Балканські війни, архіви Югославії (<https://digitalna.nb.rs/>).

14. **Цифрова бібліотека Північної Македонії. Digital Library of North Macedonia** <http://www.dlib.mk/> .

15. **Цифрова бібліотека Словацької національної бібліотеки** <https://slovakiana.sk> (історичні документи про Словацьке національне повстання 1944 року, хрестоматії з історії Словаччини XIX століття)

16. **Цифрова бібліотека Центральної університетської бібліотеки в Клузі.** <https://dspace.bcucluj.ro/> Університетський репозитарій.

17. **Цифрові колекції Національної та університетської бібліотеки в Загребі** <https://nsk.hr/> Документи про Хорватську весну 1971 року, хрестоматії з історії Незалежної Держави Хорватія (1941–1945) (<https://nsk.hr/fond/digitalne-zbirke/>).

Викладач \_\_\_\_\_ Вітенко М. Д.